

บทคัดย่อ

มลพิษจากหมอกควันข้ามแดนเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งมีระดับความรุนแรงที่แตกต่างกันในแต่ละปี สถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการตัดไม้ทำลายป่า และเผาป่าไม้ในบริเวณพื้นที่ขนาดกลางจนกระทั่งถึงขนาดใหญ่ เพื่อเป็นการถางพื้นที่เตรียมที่ดิน ในการเพาะปลูกพืชทางการเกษตร เช่น ไม้เนื้อแข็งเพื่อนำเยื่อไม้ไปทำกระดาษ ยางพารา และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ปาล์มน้ำมัน พื้นที่ที่ถูกเผาบางส่วนถูกเผาโดยชาวนาหรือชาวสวนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ แต่ในขณะเดียวกันบางพื้นที่ที่ถูกเผาเป็นบริเวณกว้างอยู่ในเขตพื้นที่ของบริษัทที่ทำอุตสาหกรรมทางการเกษตรขนาดใหญ่ การเผาพื้นที่แบบผิดกฎหมายลักษณะนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่ประเทศ อินโดนีเซีย หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องเชื่อว่าเป็นต้นเหตุสำคัญของปัญหามลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาต้นเหตุของปัญหาหมอกควันข้ามแดน ดังกล่าว โดยวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ เพื่ออธิบายถึงต้นเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาหมอกควันของรัฐบาลอินโดนีเซียที่ผ่านมาจากอดีตถึงปัจจุบัน งานวิจัยฉบับนี้ยังได้ศึกษานโยบายของอาเซียนเพื่อการแก้ปัญหาหมอกควันข้ามแดน พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพของนโยบายดังกล่าวในการแก้ปัญหาหมอกควันข้ามแดนในภูมิภาค และในบทสรุปสุดท้ายของการวิจัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการวิจัยเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อนโยบายของประเทศไทยและอาเซียนในการ แก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันข้ามแดนในภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

คำสำคัญ: หมอกควันข้ามแดน, อินโดนีเซีย, อาเซียน, ระบบอุปถัมภ์, อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

Abstract

Transboundary haze pollution has been a recurrent phenomenon in the ASEAN region to various degrees over the years. These incidences have arisen due mainly to the cumulative effect of slash and burn and/or other types of moderate to large-scale burning to clear land for growing agricultural crops such as pulp wood, rubber and, especially, oil palm. Some of the plots are held by small holder farmers while a good proportion belong to large plantation owners. These illegal burnings activities, particularly from Indonesia, were believed to cause the haze pollution in the Southeast Asia region. Based on the patronage system theory, this paper aims to investigate the causes of transboundary haze in the region with a particular focus on Indonesia as well as how Indonesian government has responded to this issue over time. This paper will also assess ASEAN policies toward haze mitigation and how effectively these policies could curb the transboundary haze problem in the region. In conclusion, this paper will offer policy suggestions to deal with regional haze problem both for Thai government and ASEAN, respectively.

Key Words: Transboundary Haze, Indonesia, ASEAN, Patronage System, Palm Oil Industry